

LATVIJAS BIOZINĀTŅU UN TEHNOLOĢIJU UNIVERSITĀTE
LAUKSAIMNIECĪBAS FAKULTĀTE

K R I S T I Ā N A L E G Z D I Ņ A

**MANA VIETA LAUKSAIMNIECĪBĀ UN LAUKU
ATTĪSTĪBĀ**

Eseja Latvijas Agronomu biedrības stipendijas pieteikumam

Darba autore LF profesionālā bakalaura
Studiju programmas “Lauksaimniecība”
3.kursa studente

K. Legzdiņa, matr. Nr. LF20033

Jelgava 2022

Jau bērnībā es zināju, ka savu dzīvi es vēlos saistīt ar laukiem. Patiesībā brīdī, kad es pieaugu līdz vecumam, kad savas nākotnes profesijas izvēle nebalstās uz visu redzēto, piemēram, dziedātāja vai pārdevēja, es saviem vecākiem teicu, ka es būšu agronoms. Varbūt arī šī izvēle un doma arī balstījās redzētajā, jo mans tētis arī ir agronoms. Tikai laikam ejot un vairāk apzinoties savas dzimtas saknes, esmu sapratusi, ka manā dzimtā ir diezgan daudz agronomu, pat varētu teikt, ka katrā paaudzē vismaz viens. Kad iestājos universitātē, visi radi domāja un teica, ka es eju sava tēva pēdās, varbūt arī savā ziņā tas tā ir, bet tās nav tikai tēva pēdas. Šai vēlmei savu dzīvi saistīt ar laukiem man nav izskaidrojuma, varbūt tas ir pateicoties vecāku saimniecībai, kur mēs jau septiņus gadus audzējam gaļas krustojuma liellopus, varbūt tas ir pateicoties vectēva graudu kaltei, kurā es jau kopš pusaudzes gadiem palīdzu. Taču jau kopš pamatskolas absolvēšanas es visiem ar pārliecību varēju pateikt, ka es studēšu Latvijas Lauksaimniecības universitātē, Lauksaimniecības fakultātē. Mācoties ģimnāzijā vienīgās šaubas man bija tikai par novirziena izvēli - vai es vēlos būt agronoms ar specializāciju laukkopībā vai arī ciltslietu zootehniks.

Vidusskolas laikā no saviem skolotājiem izjutu spiedienu, ka studēt lauksaimniecību ar manām sekmēm būtu manu zināšanu iznīcošana. Taču tas manu pārliecību, par studijām tieši šeit vēl vairāk stiprināja. Man gribās parādīt un pierādīt cik šī profesija var būt prestiža un ka būt agronomam ir gods, jo kur gan vēl ir iespējams atrast skaistāku darba vietu kā sakoptus laukus. Šeit jau es nonāku pie viena no saviem dzīves sapņiem un mērķiem. Man gribētos lauzt stereotipus par lauksaimniekiem, kas sabiedrībā ir ļoti daudz, tāpat arī parādīt un pierādīt, ka dzīve laukos ir burvīga pat ar visām nepilnībām un smago darbu. Manuprāt, pandēmija laiks daudziem ir parādījis, ka ir ļoti patīkami dzīvot laukos, prom no cilvēkiem, sastrēgumiem, pie dabas krūts. Laika gaitā esmu sapratusi, ka arī es laukos, prom no pilsētas burzmas, jūtos vislabāk. Dzīvojot salīdzinoši netālu no Rīgas, aptuveni 80 kilometru attālumā, kā arī ņemot vērā jūras tuvumu, pēdējo divu līdz trīs gadu laikā esmu ievērojusi, ka ļoti daudzas mājas, kuras jau bija skāris laika zobs ir ieguvušas otro dzīvi un tiek palēnām restaurētas un sakoptas. Tas mani ļoti iepriecina, jo var saprast, ka vēl daudzi jūtas tāpat kā es un par savu miera ostu uzskata nesteidzīgu rīta kafiju, kādā klusā nostūrī putnu dziesmu pavadībā.

Saistība ar lauksaimniecību man ir jau kopš bērnības, augot lauksaimnieku ģimenē traktorā ir pavadīta teju puse bērnības, neskaitāmas pusdienas laika snaudas tētim blakus, pusdienu vešana uz lauka un vēl citi darbi, kas jau kopš bērna kājas tika ieaudzināti man vienmēr ir likušies pašsaprotami. Mans tētis savu saimniekošanu sāka ar savu vecvecāku zemi saimniecībā Z.s. "Kurķuļi". Lai arī sākotnēji viņš saimniecības darbību bija izvēlējis saistīt ar augkopību, pēc aptuveni divdesmit gadu ilgas saimniekošanas viņš saprata, ka graudu audzēšana viņam vairs nenes tādu gandarījumu un izvērtējot visus aspektus, izvēlējās pievērsties gaļas liellopu audzēšanai. Tāpat bija brīdis, kad saimniecībā tika izmēģināta upeņu audzēšana, taču ar laiku sapratām, ka šo augu audzēšana ir kaut kas krasī atšķirīgs no mūsu vēlmēm un iespējām, tāpēc upeņu laukus likvidējām un pievērsāmies lopkopībai. Manuprāt, lai ogulāju audzēšana būtu veiksmīga un nestu peļņu, tai ir jābūt pamata nodarbei, lai arī tehnoloģijas šobrīd attīstās un daudzu darbus var izdarīt mehāniski, upeņu audzēšanā tāpat ir nepieciešams milzīgs apjoms roku darba, bet laika un darbinieku daudzums ir ierobežots. Izsverot visus ekonomiskos aspektus, tika izsecināts, ka mūsu saimniecībā upeņu audzēšana nebūtu ienesīga.

Kādreiz es domāju, ka lauksaimnieka darbs ir pats labākais, darba laiku nosaki pats, brīvdienas ņem kad vēlies, taču tikai brīdī, kad mans tētis nopirka 15 skaistas telītes, es sapratu, ka patiesībā daba ir tā, kas tevi izrīko. Bet nav obligāti jābūt darbam ar dzīvniekiem, lai saprastu, ka cilvēks ir tas, kuram ir jāpakļaujas dabas likumiem. Studējot universitātē tikai esmu sapratusi, ka patiesībā ir ļoti maz ko mēs esam šajā nozarē spējīgi ietekmēt, taču arī,

lai mūsu darbības būtu ar rezultātiem ir nepieciešamas izvērtēt un ņemt vērā ļoti daudz faktoros.

Manu pārliecību studēt lauksaimniecību stiprināja tēta pirms septiņiem gadiem pieņemtais lēmums par piecpadsmi piena telīšu iegādi, kuras pēcāk tika krustotas ar gaļas šķirnes bulli. Ja pirms šiem septiņiem gadiem šī man bija pilnīgi jauna pieredze un es baidījos pat no maziem teliņiem, tīri tāpēc, ka nekad dzīvē, lai arī dzīvoju visu mūžu laukos man nebija bijusi saskarsme, tad šobrīd es ar lepnumu varu teikt, ka govīs ir mani dzīvnieki. Tāpat kā man, visai mūsu ģimenei šī bija jauna pieredze, pat var teikt, ka vēl šobrīd mēs daudz ko mācāmies, sadzīvot ar šo dzīvnieku zaudēšanu, saprast kādi ir labākie ganīšanas varianti un vēl daudzi citi izaicinājumi, ko nes katra diena. Man spilgti atmiņā ir palicis teikums, ko mana vidusskolas klases audzinātāja man vaicāja divpadsmitajā klasē: “Vai tiešām tu visu dzīvi gribi kopt govīs?”. Tajā brīdī es centos paskaidrot, ka lauksaimnieka darbs neietver tikai darbu ar dzīvniekiem. Taču šobrīd es ar lepnumu varētu atbildēt, ka jā, es esmu gatava arī visu mūžu strādāt ar lopiem, jo to emociju gammu, ko ir iespējams piedzīvot darbā ar dzīvnieku, es nezinu kur vēl ir iespējams piedzīvot. Protams, darbs ir smags un reizēm arī emocionāli grūts, taču gandarījums un prieks par mazajiem teļiem, kas tavā acu priekšā izaug lieli, skaisti un veselīgi ir daudz lielāks.

Jau kopš teliņu iegādes esmu ar lielāko prieku palīdzējusi un darbojusies ar viņiem. Šobrīd mūsu ganāmpulks ir paaudzies līdz aptuveni 40 četrkājainiem draugiem, kurus es mīli dēvēju par saviem terapeitiem. Šo septiņu gadu laikā gan es, gan visa mana ģimene esam ļoti daudz mācījušies. Lai arī apstrādājamās platības ir samazinātas, atstājot vien tik, lai nodrošinātu nepieciešamo apjomu lopbarībai, darba ir daudz. Šobrīd vasaras, ganību periodā mans pienākums ir parūpēties, lai lopiņi būtu paēduši, ir pieejams tīrs ūdens, kā arī pārliecināties, ka visiem viss ir kārtībā.

Bet tomēr iestājoties universitātē es izvēlējos kvalifikāciju agronomu ar specializāciju laukkopībā. Sevi lauksaimniecībā varbūt es neredzu kā lielas saimniecības vadītāju, bet gan vairāk mani uzrunā darbs kā agronomam konsultantam. Nē, mani nebiedē atbildība, kas ir jānes uzņēmuma vadītājam. Tāpat, ņemot vērā to, ka mani vecāki vēl ir jauni, es neredzu vajadzību viņus pabīdīt malā un sākt saimniekot viņu vietā. Uzskatu, ka man vēl ir ļoti daudz ko mācīties gan no viņiem, gan citviet, kā arī šķiet, ka daudz veiksmīgāka sadarbība varētu veidoties darbojoties katram savā nišā. Runājoties ar daudziem lauksaimniekiem, ne reizi vien var dzirdēt teikumu, ka brīžam šķiet, ka zināšanas ir par maz, trūkst pieredzes vai arī neziņa kā rīkoties attiecīgajā situācijā. Visas šīs sarunas manī ir stiprinājušas šo pārliecību, ka konsultanta ceļš ir tas ko es vēlos. Man vienmēr ir patīcis meklēt atbildes uz neviennozīmīgiem jautājumiem, eksperimentēt un meklēt sakarības. Lauksaimniecībā tādu ir ļoti daudz.

Pārliecību studēt tieši par agronomu manī stiprināja darbs vectēva graudu kaltē, kur es kopš pusaudzes gadiem palīdzu. Man tas ir svarīgi, jo lai arī tā ir celta pagājušajā gadsimtā, vectēvs ir ieguldījis darbu, lai tā saglabātos. Ņemot vērā, ka zeme uz kuras kalte atrodas ir bijis mana vecvecvectēva īpašums, kuru vectēvs sabrūkot kolhozu sistēmai atguva, uzskatu, ka būtu grēks to palaist nebūtībā. Pie viena esmu ievērojusi, ka lauksaimniecība ir nozare, kur lielā mērā cilvēki viens uz otru paļaujas, tā graudu audzētāji jau gadiem paļaujas uz manu vectēvu, ka viņiem būs kur savus graudus glabāt, savukārt vectēvs ar katru gadu arvien vairāk paļaujas uz mani, ka es viņam palīdzēšu.

Šobrīd, studējot 3.kursā, arvien biežāk pamanu, ka studijās iegūtās zināšanas ir iespējams pielietot dabā, savukārt novērojumi un pieredze, kas ir iegūta palīdzot vecāku saimniecībā noder mācību procesā. Gan pirmais, gan otrais kurs tika pavadīts vai nu pilnībā vai daļēji attālināti, par ko man bija divējādas izjūtas. Pozitīvi varu vērtēt iespēju paralēli mācībām vairāk laika veltīt un palīdzēt saimniecības darbos. Taču to es arī varētu vērtēt, kā trūkumu, jo brīžam darbi saimniecībā likās prioritāri attiecībā uz mācībām.

Tikai pēdējo gadu laikā, iespējams arī pandēmijas ietekmē, esmu sapratusi, ka man šobrīd tuvāks ir darbs ar dzīvniekiem, taču mana izvēle kļūt par agronomu ar specializāciju laukkopībā bija ļoti mērķtiecīgs un nopietni izsvērts lēmums. Lai arī jau daudzus gadus uzskatu, ka ir jādara darbs kuru tu mīli, nevis jāstrādā kaut kur tikai tāpēc, ka tur ir laba alga, bet pašam gandarījums no tā nekāds. Manā galējā lēmumā tomēr darba iespējas nospēlēja noteicošo lomu. Veroties apkārt, ir redzams, ka saimniecības, kurās nodarbojas ar lopkopību vairāk nepaliek, bet gluži pretēji, tās samazinās, līdz ar to arī agronomam laukkopim būtu lielākas darba iespējas. Taču es vēl joprojām uzskatu, ka ikviens, kurš grib var atrast sev vietu laukos, vajag tikai gribēt strādāt.

Es varbūt neesmu tas tradicionālais Lauksaimniecības fakultātes students, kurš atnākot šeit studēt zināja, ka agrāk vai vēlāk pārņems savu vecāku vai vecvecāku saimniecību. Tas nekad nav bijis mans mērķis par ko es arī ar saviem vecākiem esmu runājusi ļoti daudz, viņi ir salīdzinoši jauni, tāpēc sākt saimniekot viņu vietā vēl ir daudz par ātru. Taču zaudēt to, kas mums ir man liktos pilnīgi nepieņemami. Ne vienu vien reizi esmu skaidrojusi vai, piemēram, nodarboties ar lopkopību ir tā vērts, vai tas atmaksājas. Man šķiet, ka, īstenībā, būt lauksaimniekam nozīmē nedaudz būt fanātam, jo, protams, nauda ir svarīga un bez tās mūsdienās īsti neko nevar izdarīt, bet neuzskatu, ka cilvēki, kas ar to nodarbojas, ir lauksaimnieki tikai naudas dēļ.

Vērojot notikums visā pasaulē, milzīgais cenu pieaugums šī gada laikā, sabiedrības vēlme dzīvot zaļāk un vairāk saudzēt vidi, rosina mani pārdomāt kādam tad ir jābūt labam agronomam mūsdienās. Manuprāt, strādājot lauksaimniecībā tagad vēl vairāk kā jebkad ir jāvēro norises dabā, no tā izvēloties rīcības plānu. Es vienmēr esmu uzskatījusi, ka agronomi nevar būt tāds, kas saimniecībā ierodas tikai uz vienu konsultāciju, manuprāt, šai sadarbībai ir jābūt sistemātiskai un daudzu gadu garumā. Es uzskatu, ka jāsaimnieko ir tā, lai labie rezultāti būtu redzami daudzu gadu garumā, nevis problēmas tiktu risinātas īslaicīgi. Tāpēc arī savu bakalaura darba tematu izvēlējos saistīt ar augsnes mikrobioloģisko aktivitāti. Sava bakalaura darba ietvaros salīdzinu augsnes mikrobioloģisko aktivitāti atkarībā no augsnes apstrādes tehnoloģijas.

Runājot par lauku attīstību, kā galveno un lielāko ieguldījumu lauku attīstībā es uzskatu vēlmi atgriezties laukos un uzsākt dzīvi tur. Es esmu novērojusi, ka laukos pēdējos gados ir novērojams liels darba roku trūkums, cilvēki, kuri ir gatavi strādāt ikvienu darbu, ir ļoti maz. Protams, tam ir daudz iemeslu, bet kā galveno man gribās minēt, to, ka arvien mazāk jauniešu pēc skolu absolvēšanas izvēlas atgriezties laukos. Bet, lai to mainītu, manuprāt, būtu jāmaina lielākās sabiedrības daļas domāšana. Brīvdienās man uzdeva jautājumu par to vai es esmu pasaules vai Latvijas pilsonis. Protams, es nedomājot atbildēju, ka esmu Latvijas pilsonis un patriote, taču pēc tam padomājot, es sapratu, ka pirmajā vietā es esmu lauku patriote un tikai tad Latvijas. Bet manās acīs lauku attīstība nav tikai iedzīvotāju skaita pieaugums, tie ir sakopti pagalmi un apdzīvotu vietu centri, labi ceļi, kā arī, lai gan man pašai šobrīd vairs nav tik aktuāli, bet arī laba sabiedriskā transporta satiksme. Uzlabojot visas šīs lietas arī varētu, iespējams, atgriezt vairāk cilvēkus uz dzīvi laukos.

Vēl viens svarīgs faktors lauku attīstībā, manuprāt, ir savas zemes paturēšana un novērtēšana. Šobrīd arvien biežāk redzu, ka mazās piemājas saimniecības beidz savu darbību, jo varbūt šķiet, ka izdevīgāk ir pārdot kādai lielai saimniecībai. Taču man šķiet, ka būtu svarīgi novērtēt savu zemi, īpašumu un saimniekot pašam, jo tomēr tās ir papildus darba vietas, nodarbe, kā arī pašam kāds labums un gandarījums. Daba mīl līdzsvaru, ja kāds ir liels, kādam ir jābūt arī mazam, lai viss būtu balansā. Protams, lielā saimniecībā ir vieglāk pārdzīvot grūtos gadus, taču, manuprāt, mazā saimniecībā ir vieglāk nodarboties, piemēram, ar mājražošanu. Manā dzimtajā pusē vēl joprojām ir salīdzinoši daudz piemājas saimniecību, kur pie mājas ganās vien dažas govīs, man ļoti patīk šis skats, jo tas nozīmē, ka nekur nav pazudušas mūsu senču vērtības. Bet varbūt, tas tikai nozīmē, ka šajā saimniecībā vēl

joprojām saimnieko vecākā paaudze, jo esmu ievērojusi tendenci, ka bieži vien pie saimniekošanas tiekot jaunākajai paaudzei, vispirms notiek atteikšanās no lopkopības un uzmanība pilnībā tiek pievērsta augkopībai.

Kopumā es vēlos teikt, ka lauksaimniecība un lauku attīstība iet roku rokā, taču lauku attīstība nenozīmē tikai lauksaimniecību. Laukos ir tik daudz ko darīt, ļoti liela nozare ir arī mežsaimniecība, kura nav pilnībā nodalāma no lauksaimniecība. Tāpat laukos ir skolas, kur nepieciešami skolotāji, kultūras nami, kur cilvēkiem darboties un daudzas citas iespējas. Ikviens kurš grib var atrast sev vietu laukos, tikai ir jāaprod ar apstākļiem, kuriem nāksies pielāgoties dzīvojot laukos. Jā, varbūt es reizēm sūdzos par sliktajiem ceļiem, par lauku ciematu burvību, kur visi viens par otru zina, bet tas nenozīmē, ka es sevi kādreiz gribētu redzēt kur citur, kā laukos.

Es uzskatu, ka lai arī lauksaimniecībā daudzus lēmumus var pieņemt balstoties uz ekonomiskajiem ieguvumiem, tomēr svarīgi ir darīt to, ko paša sirds kāro, sevišķi lopkopībā emocionālais aspekts spēlē galveno lomu. Lielus sasniegumus var gūt tikai darot to, kas ļoti patīk un aizrauj.